

Motion till riksdagen 2011/12:K321

av **Caroline Helmersson Olsson och Christina Zedell (S)**

Utöka meddelarskyddet inom skattefinansierade privata företag

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utöka meddelarskyddet inom skattefinansierade privata företag.

Motivering

I den offentliga verksamheten finns idag flera kontrollsystem för att allmänheten ska få en god möjlighet att granska hur skattemedlen används. Men mycket av den gemensamt finansierade välfärden bedrivs de facto i entreprenadform. Privata firmor, aktiebolag och ekonomiska föreningar sköter barnomsorg, skola och äldreomsorg.

Och i den privata världen, även i den skattefinansierade delen av den, råder aktiebolagslagen och andra lagar som främst har som syfte att skydda företaget i fråga. Alla anställda i kommuner och landsting omfattas av meddelarskydd och efterforskningsförbud. Det innebär att de har ett grundlagsskydd för yttrande- och informationsfrihet samt att de har rätt att ta kontakt med massmedier och berätta om brister och missförhållanden i verksamheten utan att riskera repressalier från arbetsgivaren. Arbetsgivare inom kommuner och landsting omfattas av ett efterforskningsförbud som hindrar arbetsgivaren att efterforska vem som lyft fram frågan. Det ger trygghet för dem som vill yttra sig och påverka i arbetslivet men stärker också demokratin i stort. Det medför exempelvis att en lärare på både en privat skola och en kommunal skola har rätt att anonymt meddela till en tidning om rektorn använder skolans pengar på ett felaktigt sätt men att läraren på den privata skolan sedan saknar det skydd som efterforskningsförbudet ger. Efterforskningsförbudet innebär att företrädaren för en myndighet inte får försöka ta reda på vem som lämnat uppgifter till medierna. Han eller hon får inte heller utöva någon form av

Fel! Okänt namn på

påtryckning eller hota om någon form av repressalieåtgärd för att någon anställd ska avslöja läckan. Däremot är det till och med så att en privatanställd lärare som talar med pressen riskerar att få betala skadestånd för avslöjande av företagshemligheter.

Vi menar att det är ytterst värdefullt att inte försvåra för de människor som upptäcker missförhållanden att kunna avslöja dem. Detta gäller verksamheter som rör till exempel barn, gamla och funktionshindrade. Det kan inte vara rimligt att ställa företagets intresse mot människors behov – det kan inte på sikt gagna vare sig företagen eller de människor som är deras kunder. Det är de seriösa företagen som kommer i kläm. Dessutom är det naturligtvis av extra intresse att det finns fungerande kontrollsystem när verksamheten är finansierad av oss alla.

Det finns också en djupt grundläggande demokratisk brist i dagens ordning. Möjligheten till yttrandefrihet står mot värdet av företagshemligheter. Men det finns också en konflikt mellan värdet av företagshemligheter och värdet om barn, gamla och sjuka som behöver vård och omsorg. Även där är det lätt för oss att ta ställning. I offentligt finansierad privat verksamhet ska meddelarskydd kunna införas utan dröjsmål, till exempel genom krav på att de som bedriver verksamhet ska tillåta meddelarskydd för sina anställda. Likaså i rent privat verksamhet är meddelarskyddet eftersatt, även om det kan vara svårare att hitta enklare lösningar på problemet där. Frågan är komplicerad och bör utredas ytterligare, men svårigheterna får inte bli en ursäkt för att låta bli.

Stockholm den 4 oktober 2011

Caroline Helmersson Olsson (S)

Christina Zedell (S)